

INDUSTRIJA PRIVATNOG OBEZBEĐENJA

1,22

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Stalno praćenje primene Zakona o privatnom obezbeđenju, te kontinuirano insistiranje na tome da se njegovi podzakonski akti u što većoj meri usklade sa modelima zakonodavstva EU, istovremeno uzimajući u obzir lokalne specifičnosti. Podzakonski akti su posebno potrebni za transport novca u pogledu osiguranja i posebnog tretmana u saobraćajnim propisima.	2009			√
Jasno definisati obavezu za korisnike usluga privatnog obezbeđenja u vezi sa procenom rizika u skladu sa zakonom pod pretnjom iste odgovornosti i istih sankcija kao i za privatne kompanije za obezbeđenje.	2020		√	
Podržati Ministarstvo unutrašnjih poslova u nameri da kroz inspekcijski nadzor prinudi sve subjekte koji se nalaze u sivoj zoni da primene usvojeni Zakon u punom obimu.	2016		√	
U uslovima za pohađanje obuke i sticanje licence izmeniti uslov stručne spreme odnosno dozvoliti da i lica sa osnovnom školom mogu pribaviti licencu za obavljanje poslova službenika obezbeđenja. Proces obuke je preporučljivo izmeniti, skratiti i upodobiti savremenim načinima učenja i to kroz dualno obrazovanje i učenje na daljinu, a razmotriti i uspostavljanje mogućnosti rada za vreme pohađanja obuke, a do sticanja licence uz nadzor. Takođe, definisati da se bezbednosna provera obavlja pre početka obuke odnosno da je ista uslov za pohađanje obuke radi sticanja licence u skladu sa Zakonom, kako bi se izbegli nepotrebni administrativni problemi i troškovi koji se odnose na kandidate koji ne prolaze bezbednosnu proveru.	2017			√
Propisati jasnu obavezu MUP-a da o svakoj promeni statusa licence fizičkih lica obavesti poslodavca. Ovo posebno imajući u vidu da se legitimacija službenika obezbeđenja izdaje na zahtev kompanije poslodavca i da se ista vraća MUP-u u slučaju prestanka radnog odnosa zaposlenog.	2023			√
Definicija kontrolnog centra treba da bude preciznija, a posebno da se uskladi obaveza posedovanja tima odnosno terminološki uskladiti da se uspostavlja obaveza posedovanja patrole, a ne tima.	2023			√
Implementirati nove propise koji se odnose na uslugu transporta novca i unaprediti zaštitu ljudi i imovine kroz promenu saobraćajnih propisa, omogućavajući vozilima transporta novca pristup pešačkim zonama i žutim trakama, uvesti obaveznu elektrohemijsku zaštitu u vozilima za transport novca, posebno tokom prenosa novca, uvesti mobilne kamere koje bi nosio svaki službenik transporta novca, a broj članova posade transporta novca definisati shodno specifikaciji elektrohemijske zaštite.	2020			√
Isključiti iz kaznenih odredbi Zakona mogućnost izricanja zabrane obavljanja delatnosti usled nekih od prekršaja, budući da je takva mera izrazito retka i nije predviđena čak ni za teže povrede zakona za dela koja su od javnog značaja. Ovakva mera je svakako nesrazmerna učinjenim prekršajima.	2023			√

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
U skladu sa inicijativom na nivou države u pogledu smanjivanja komada vatrenog oružja treba razmotriti ukidanje zakonske obaveze da radnici zaposleni u kompanijama za pružanje privatnog obezbeđenja na pojedinim pozicijama nose vatreno oružje. Predlog bi bio da, recimo, adekvatna elektrohemijska zaštita u transportu novca može kompletno zameniti oružje, dok bi fizičko obezbeđenje kompletno trebalo biti oslobođeno obaveze nošenja oružja nezavisno od vrste šticeenog objekta. Maksimalna redukcija oružja se pokazala kao tema od javnog interesa i ovakva inicijativa zasluđuje maksimalnu podršku.	2023			√

STANJE

Nakon usvajanja Zakona o privatnom obezbeđenju ("Sl. glasnik RS", br. 104/2013, 42/2015 i 87/2018; u daljem tekstu „Zakon“), industrija privatnog obezbeđenja konačno dobija pravni okvir. Intencija zakonodavca bila je da postavi minimum uslova za obavljanje ove delatnosti kao i da standardizuje tržište definišući minimum zahteva i obaveze pružao-cima usluga bezbednosti. Uprkos pozitivnom razvoju na polju pravnog okvira, ovu industriju i dalje pogađaju višestruki izazovi povezani sa nelojalnom konkurencijom i poštovanjem zakona. Tržište se suočava sa velikim izazovima nepridržavanja propisa, što je rezultiralo velikim brojem kompanija u oblasti privatnog obezbeđenja koje posluju u sivoj zoni. Isto dovodi nadležne organe u poziciju da usmere fokus na omogućavanju jednakih uslova za domaće i strane kompanije pružaoce usluga. Uspeh u kontroli sprovođenja Zakona će imati direktan uticaj na fiskalne prihode države, ali takođe i na kreiranje stabilnijeg i sigurnijeg poslovnog okruženja za sve učesnike na tržištu.

POBOLJŠANJA

Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) otvorilo je kanale komunikacije sa industrijom koja je od najveće važnosti. Izmenama Zakona takođe je olakšano dobijanje licence za određene kategorije lica sa odgovarajućim kvalifikacijama, ali su rokovi za dobijanje licence neznatno skraćeni, što i dalje predstavlja nepremostiv izazov u praksi. Usvajanjem podzakonskih akata 2018/2019, ovlašćenja službenika obezbeđenja su jasnije definisane, što je značajno poboljšanje u praksi. U svetlu tragičnih događaja koji su se dogodili u maju 2023. godine, država je pokrenula pitanje redukcije upotrebe oružja što je značajan pomak u očuvanju opšte bezbednosti. Ovakvu inicijativu snažno treba podržati kroz sve relevantne institucije i organizacije kao i kroz samo zakonodavstvo.

PREOSTALI PROBLEMI

Određeni problemi koji su bili evidentni i pre usvajanja pomenutog zakona i dalje su uočljivi u praksi. Oni postaju ključna tema inicijative strukovnih udruženja za izmenu nekih članova pomenutog Zakona.

Do sada su sledeća pitanja identifikovana kao najvažnija:

- Potreba za preciznijim određenjem obavezujućih odredbi za korisnike usluga privatnog obezbeđenja u pogledu izrade i usvajanja Akta o proceni rizika. Definisana je obaveza pružaoaca usluga da iste vrši na osnovu Plana obezbeđenja koji se izrađuje na osnovu Procene rizika u zaštiti lica, imovine i poslovanja. Izrada oba dokumenta uslovljena je metodologijom propisanom odgovarajućim srpskim standardom. Strogo tumačeći ove odredbe proizilazi da Plan obezbeđenja nije moguće uraditi bez prethodne procene rizika za čiju izradu licencu imaju firme koje se bave privatnim obezbeđenjem i koje uskim tumačenjem zakona u odsustvu Plana ne bi smele da pružaju usluge za koje su registrovane. Pri tom, izrada Procene usko je povezana sa saznavanjem poslovnih tajni subjekta Procene jer se ista bavi organizacijom, poslovima iz oblasti poslovnog, ugovornog i radnog prava, krivičnim delima, prekršajima i drugim elementima koji se zahtevaju propisanom metodologijom te je očigledno da firme za privatno obezbeđenje ne mogu samostalno da pristupe izradi Procene već samo uz saglasnost pravnog lica koje je subjekt Procene.
- Uslov za pohađanje obuke - Obzirom na stanje ponude licenciranih službenika fizičkog obezbeđenja mišljenja smo da bi spuštanje nivoa potrebnog stepena obrazovanja na osnovno povećalo broj raspoloživog kadra za obuku. Naša iskustva sa zaposlenima osnovnog

nivoa obrazovanja pre stupanja na snagu Zakona su izuzetno pozitivna i ne razlikuju se od onih koje imamo sa onima koji su srednjeg nivoa obrazovanja. Mišljenja smo da su ljudi osnovnog obrazovanja ovakvim rešenjem stavljeni u neravnopravan položaj i da su im ovim zakonom narušena ustavna prava na rad. Naime, obuka službenika obezbeđenja nije toliko kompleksna da tu mogućnost ne treba pružiti ljudima ovog profila. Kako se nakon obuke organizuje ispit to bi svaki kandidat bez obzira na stepen školske spreme mogao ravnopravno da pokuša da ga položi. Same aktivnosti tokom pružanja usluga nisu komplikovane i svako može da ih uz adekvatan trening savlada i radi besprekorno.

- Regulisanje i sprovođenje redovnog i vanrednog nadzora i kontrole sektora privatnog obezbeđenja, kao i terminološka neusklađenost zakona sa međunarodnim standardima u oblasti privatnog obezbeđenja;
- Delimična neusklađenost sa drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji se odnose na rad i radne odnose; upravni postupak za izdavanje dozvola za privatno obezbeđenje; pružanje sigurnosti javnih skupova (tj. sportskih događaja); rukovanje vatrenim oružjem, itd.
- Proces obuke i dobijanja licenci za pojedince je predug, u proseku tri meseca, nefleksibilan i nije u skladu sa modernom praksom. Za vreme obuke lica ne mogu biti angažovana na poslovima privatnog obezbeđenja, dok kompanije koje pružaju usluge obezbeđenja imaju poteškoće u angažovanju licenciranih zaposlenih.
- Legitimacija obaveza fizičkog lica, a ne pravnog lica - Sadašnje rešenje usložnjava poslovanje pravnih lica za pružanje usluga privatnog obezbeđenja i MUP-a jer se izlažu nepotrebnoj administraciji sa velikim brojem promena koje je teško pratiti. Smatramo da fizička lica koja su dobila licencu za rad treba istovremeno da dobiju i legitimaciju koja bi služila njihovoj identifikaciji na radnom mestu, jer podsećamo da legitimacija ne sadrži naziv poslodavca. U toj varijanti poslodavci bi samo prijavljivali ugovor o radu sa zaposlenima MUP-u. Vremenski rok za izdavanja legitimacija je u praksi nekada mnogo duže od samog angažovanja zaposlenog. Primenom ovakvog rešenja izbegla bi se već viđena situacija kod koje je došlo do oduzimanja licence u postupku nadzora, a da legitimacija nije što je dovelo do

nesmetanog rada službenika obezbeđenja kod poslodavca bez njegovog saznanja da je licenca oduzeta. Ukoliko bi ova promena bila prihvaćena, kod nadzora bi se oduzela i licenca i legitimacija, te bi samim tim otpali uslovi za rad kod poslodavca.

- Usluga prevoza novca mora biti predmet preciznijih propisa kroz posebne podzakonske akte.
- Licence za vozila CIT-a - U trenutnoj situaciji, preduzeća za privatno obezbeđenje mogu da dobiju licencu za vršenja poslova transporta novca i vrednosti samo na osnovu posedovanja jednog specijalnog vozila, koje je prethodno pregledano od strane nadležnih organa MUP-a, dok se za sva ostala vozila koja se koriste u transportnim procesima ovaj pregled ne obavlja, a samim tim i ne postoji adekvatna potvrda o ispunjenosti zakonskih uslova za njihovo korišćenje u predmetne svrhe. Na ovaj način po sličnom principu, kao i potreba da svaki zaposleni poseduje odgovarajuću licencu, licenciranjem svakog vozila namenjenog za transport novca bi se dobila potvrda da isto ispunjava zakonom propisane preduslove, kontrolisane od strane MUP-a, a na osnovu kojih bi bile izbegnute situacije u kojima se za transport novca i vrednosti koriste neadekvatna vozila i ugrožava sigurnost njegove posade i vrednosti u prevozu.
- MUP nije u obavezi da obavesti kompanije poslodavce da li su njihovi zaposleni dobili licencu ili su im licence povučene usled neispunjavanja nekih zahteva.
- Obaveštavanje poslodavca o „oduzimanju licence za vršenje poslova službenika obezbeđenja sa i bez oružja“ te je potrebna dopuna glave X Zakona. Navedeni slučaj dešava se u situaciji kada je službeniku licenca oduzeta jer je u periodu važenja osuđen za krivično delo, a da o tome poslodavac nije obavešten niti je u tom procesu došlo do istovremenog oduzimanja licence.

Da bi se ova situacija sprečila predlažemo dopunu jednim stavom koji bi to precizirao kao obavezu nadzornog organa (povezivanje licence i legitimacije).

Pored opšte primene propisa zakona o bezbednosti, pred kompanijama za privatno obezbeđenje su tri glavna izazova:

- Zahtevi procene rizika - prema zakonu, procena rizika je prvi korak koji prethodi pružanju usluga privatnog

obezbeđenja većini klijenata. Predstavlja osnovu za zaključivanje ugovora i definiše elemente posebno u pogledu obima i vrste usluge. Ako procena rizika nije urađena u skladu sa zakonom, sankciju za isto snosi kompanija za privatno obezbeđenje, iako je bez saglasnosti i angažovanja klijenta nemoguće dati takvu procenu.

- Radna snaga - postupci za dobijanje licence u skladu sa Zakonom traju u proseku tri meseca, zajedno sa dramatičnim nedostatkom radne snage u uslužnom sektoru stavljaju Kompanije za privatno obezbeđenje u nezavidnu situaciju. Primeri pozitivne prakse iz regiona (Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Slovenija), konkretno ukidanje srednjoškolskog obrazovanja kao uslova za obavljanje poslova privatnog obezbeđenja, doprinele su napretku u ovoj oblasti, i to: povećana stopa zaposlenosti, sve kompanije koje se bave privatnim obezbeđenjem, a koje posluju u skladu sa zakonom.
- Transport gotovine i vrednosti - prevoz gotovine i drugih vrednosti zbog svoje prirode spada u na-

jrizičnije bezbednosne operacije. Međutim, lokalno zakonodavstvo ne uređuje detaljno ovu oblast, što ostavlja prostor za različita tumačenja, što rezultira nižim bezbednosnim standardima u Srbiji od odgovarajućih standarda u EU. Veoma je važno napomenuti da izloženost u ovoj industriji ima direktan uticaj na stabilnost ekonomije, uticaj na stabilnost bankarskog sektora i opštu sigurnost društva. Između ostalih, najčešći pravni izazov je nedostatak preciznih propisa i standarda u pogledu elektrohemijske zaštite prevoznih sredstava. Suprotno tome, sadašnje zakonodavstvo zamenjuje gore navedene standarde sa više članova posade u vozilima za transport. Ovakvo rešenje čini ovu uslugu različitijom i manje isplativom za krajnjeg korisnika. U interesu privrede je da smanji troškove logistike, tako da Srbija može imati koristi od konkurentnije ekonomije i podstaći brži rast. Transport novca je operacija koja mora da ima obavezno osiguranje sa preciznim vrstama polisa koje bi bile opšti uslov za sve kompanije za privatno obezbeđenje. Ovo pitanje treba jasno regulisati propisima kako bi se zaštitio javni i privatni interes kao i poslovanje od neočekivanih i neosiguranih gubitaka.

PREPORUKE SAVETA

- Stalno praćenje primene Zakona o privatnom obezbeđenju, te kontinuirano insistiranje na tome da se njegovi podzakonski akti u što većoj meri usklade sa modelima zakonodavstva EU, istovremeno uzimajući u obzir lokalne specifičnosti. Podzakonski akti su posebno potrebni za transport novca u pogledu osiguranja i posebnog tretmana u saobraćajnim propisima.
- Jasno definisati obavezu za korisnike usluga privatnog obezbeđenja u vezi sa procenom rizika u skladu sa zakonom pod pretnjom iste odgovornosti i istih sankcija kao i za privatne kompanije za obezbeđenje.
- Potrebno je dopuniti član 20 Zakona odredbom koja na izradu Procene obavezuje pravno lice koje želi ili koristi usluge firme za privatno obezbeđenje, uz obavezu da istu stavi na raspolaganje radi izrade Plana obezbeđenja. U tom slučaju bi morala biti usaglašena i kaznena odredba u delu koji definiše prekršaje.
- Podržati Ministarstvo unutrašnjih poslova u nameri da kroz inspeksijski nadzor prinudi sve subjekte koji se nalaze u sivoj zoni da primene usvojeni Zakon u punom obimu.
- Kreirati formular inspeksijskog nadzora i publikovati ga na sajtu Ministarstva Unutrašnjih Poslova, kako bi se ostvarila potpuna transparentnost procesa nadzora MUP-a i jednaki zahtevi za sve pravne subjekte pod nadzorom.
- U uslovima za pohađanje obuke i sticanje licence izmeniti uslov stručne spreme odnosno dozvoliti da i lica

sa osnovnom školom mogu pribaviti licencu za obavljanje poslova službenika obezbeđenja. Proces obuke je preporučljivo izmeniti, skratiti i upodobiti savremenim načinima učenja i to kroz dualno obrazovanje i učenje na daljinu.

- Izmena člana 63 stav 1 i omogućiti da fizička lica koja su dobila licencu za rad istovremeno dobiju i legitimaciju za njihovu identifikaciju na radnom mestu.
- Uspostavljanje mogućnosti rada za vreme pohađanja obuke, a do sticanja licence uz nadzor (pripravnički staž). Takođe, definisati da se bezbednosna provera obavlja pre početka obuke odnosno da je ista uslov za pohađanje obuke radi sticanja licence u skladu sa Zakonom, kako bi se izbegli nepotrebni administrativni problemi i troškovi koji se odnose na kandidate koji ne prolaze bezbednosnu proveru.
- Propisati jasnu obavezu MUP-a da o svakoj promeni statusa licence fizičkih lica obavesti poslodavca. Ovo posebno imajući u vidu da se legitimacija službenika obezbeđenja izdaje na zahtev kompanije poslodavca i da se ista vraća MUP-u u slučaju prestanka radnog odnosa zaposlenog.
- Definicija kontrolnog centra treba da bude preciznija, a posebno da se uskladi obaveza posedovanja tima odnosno terminološki uskladiti da se uspostavlja obaveza posedovanja patrole, a ne tima.
- Implementirati nove propise koji se odnose na uslugu transporta novca i unaprediti zaštitu ljudi i imovine kroz promenu saobraćajnih propisa, omogućavajući vozilima transporta novca pristup pešačkim zonama i žutim trakama, uvesti obaveznu elektrohemijsku zaštitu u vozilima za transport novca, posebno tokom prenosa novca, uvesti mobilne kamere koje bi nosio svaki službenik transporta novca, a broj članova posade transporta novca definisati shodno specifikaciji elektrohemijske zaštite.
- Predložimo dopunu člana 36 važećeg Zakona kojim se definišu uslovi koje treba da ispunjavaju specijalna vozila za transport novca i vrednosti na način da se za sva vozila koje kompanije za privatno obezbeđenje koriste u ove svrhe - izdaju licence. Licenca bi se izdavala od strane nadležnih organa MUP-a nakon pregleda svakog pojedinačnog vozila, a kojim bi se potvrdilo da ista ispunjavaju zakonski usvojene preduslove koji su definisani predmetnim članom 36 (isključujući stav 1).
- Isključiti iz kaznenih odredbi Zakona mogućnost izricanja zabrane obavljanja delatnosti usled nekih od prekršaja, budući da je takva mera izrazito retka i nije predviđena čak ni za teže povrede zakona za dela koja su od javnog značaja. Ovakva mera je svakako nesrazmerna učinjenim prekršajima.
- U skladu sa inicijativom na nivou države u pogledu smanjivanja broja vatrenog oružja treba razmotriti ukidanje zakonske obaveze da radnici zaposleni u kompanijama za pružanje usluga privatnog obezbeđenja na pojedinim pozicijama nose vatreno oružje. Predlog je da adekvatna elektrohemijska zaštita u transportu novca može kompletno zameniti oružje, dok bi fizičko obezbeđenje u potpunosti trebalo biti oslobođeno obaveze nošenja oružja nezavisno od vrste štice objekta. Maksimalna redukcija oružja se pokazala kao tema od javnog interesa i ovakva inicijativa zaslužuje maksimalnu podršku. Takođe, postojeći Zakon ne prepoznaje dovoljno primenu novih tehnologija u blindiranim ili posebno adaptiranim vozilima CIT te kompanije nemaju interes da investiraju u ove vrste vozila. Nove tehnologije u CIT vozilima bukvalno onemogućavaju pristup novcu neovlašćenim licima - video nadzor, alarm, panik tasteri, intelock trezorskog dela i sefa, vrata, posebne tehnologije u izradi karoserije koje sprečavanju sečenja, elektrohemijski sistemi u samim sefovima, brave sa jednokratnim pristupnim kodom koji se dodeljuje na daljinu, kontrola svih pomenutih funkcija na daljinu,

pratnja vozila ne može samostalno pristupiti sefu. U slučaju da kompanije koriste ovakva vozila, uz postojeću obavezu korišćenja elektrohemijskih kofera na trotoaru cini postojeći zahtev za obaveznim korišćenjem oružja praktično nepotrebnim. Ukoliko bi Zakon, uz zadržavanje postojećih opisa, prepoznao korišćenje ovakvih sistema, smatramo da je u potpunosti opravdano dati zakonsku opciju da korišćenje vozila sa ovakvim sistemima ne zahteva naoružanu pratnju.